

NÕUDED ÕPPEKIRJANDUSELE

Alusdokumendid: "Põhikooli ja gümnaasiumi riiklik õppekava", haridusministri määrus "Õpikute, töövihikute, tööraamatute ja muu õppekirjanduse riiklikule õppekavale vastavuse kinnitamise tingimused ja kord ning nõuded õpikutele, töövihikutele, tööraamatutele ja muule õppekirjandusele".

ÕPIK

Õpik on **õpilasele mõeldud** kirjalik õppevahend.

- ✓ Õpik on suunatud õpilasele, mitte õpetajale.
- ✓ Õpetaja otsustab, kuidas ta õpikut kasutab.
- ✓ Õpik ei ole käsiraamat.
- ✓ Õpik võimaldab iseseisvat õppimist, mis:
 - 1) arvestab riiklikus õppekavas sätestatud õppe- ja kasvatustegevuse eesmäärke
 - ✓ (RÕK §4)
 - riikliku õppekava põhimõtteid
 - ✓ (RÕK §5)
 - kooliastme ja läbivate teemade pädevusi
 - ✓ (RÕK §16 – I kooliaste; §19 – II kooliastme; §22 – III kooliaste; §25 – gümnaasium; lisa 22 – läbivad teemad)
 - ainekava eesmäärke
 - ✓ (RÕKi lisad e ainekavad sisaldavad iga aine õppe-eesmärgid)
 - tundide/kursuste kohustuslikku arvu kooliastmes
 - ✓ (RÕK §14 – I kooliaste; §17 – II kooliastme; §20 – III kooliaste; §23 – gümnaasium)
 - sisu
 - ✓ (RÕKi lisad e ainekavad sisaldavad iga aine õppesisu)
- ja õpitulemusi
 - ✓ (RÕKi lisad e ainekavad sisaldavad iga aine õpitulemusi iga kooliastme lõpuks).
 - ✓ Õpik on üles ehitatud ainedidaktika kaasaegsetest põhimõtetest lähtuvalt.
 - ✓ Õppeaine ühe kooliastme õpikuid tuleb käsitleda tervikuna, mis sisaldab kõiki õppeaine kooliastme teemasid.
 - ✓ Õpik arvestab eelneva(te) klassi(de) õpiku(te) sisuga.
 - ✓ Õpikus käsitletakse ainega seostatavaid läbivaid teemasid.
- 2) sisaldab liigendatud õppeteksti, kus selgelt eristub kõigile kohustuslik õppematerjal;
 - ✓ Aine on õpikus esitatud süsteemselt.
 - ✓ Õpiku peatüki/teema uued teadmised ja illustratsioonid ning harjutamise ja kordamise osa on omavahel seotud.
 - ✓ Uued mõisted eristatakse trükitehniliste vahenditega.
 - ✓ Õpiku tekstiblokid on eraldatud alapealkirjadega, tekst vaheldub asjakohaste illustratsioonidega.
- 2
- 3) sisaldab sisu mõistmist ja mõtlema suunavaid küsimusi ning õppeülesandeid, mis suunavad õpitava informatsiooni võrdlema, analüüsima, sünteesima, hindama ja kasutama.
 - ✓ Õpik suunab õpilast vastavalt vajadusele teadmisi ja oskusi omandama, infot kasutama, loominguulisi lahendusi otsima ja katsetama.
 - ✓ Õpik arendab kriitilist ja loovmõtlemist.

- ✓ Kirjastus tagab õpikus olevate vastuste ja faktoloogia õigsus.
 - ✓ Õpiku ülesanded suunavad kasutama IKT võimalusi.
 - ✓ Õpik arvestab õpilase olemasolevaid teadmisi ja kogemusi.
 - ✓ Õpiku ülesanded seostuvad võimalusel igapäevaelu nähtustega.
 - ✓ Õpikus on ülesandeid nii paaris-, rühma-, klassi- kui ka üksitööks.
 - ✓ Õpikus on õppimist suunavad ja kordamisküsimused.
- 4) sisaldab õpiku lõpus mõistete seletusi ja/või sõnastikku;
- ✓ Sõnastikku on koondatud õpikus esinevad põhimõisted.
- 5) sisaldab õppeotstarbelisi tabeleid, illustratsioone, skeeme, jooniseid, fotosid jms;
- ✓ Õpiku illustratsioonid aitavad tekstis esitatut mõista.
 - ✓ Õpiku sisu ja illustratsioonid on vabad tendentslikkusest ja stereotüüpidest, ei õhuta soolisi, rahvuslikke, kultuurilisi ega rassilisi eelarvamusi.
- 6) on kirjutatud ladusas ja eakohases keeles ega liialda uue teabe ja abstraktse esituslaadiga;
- ✓ Õpik arendab järkjärgult ka õpilaste keelelisi oskusi selleks, et õpilased suudaksid fakte ja kogemusi mõista, korrastada, neile tähendust anda, neid mõtestada ning oma teadmisi ja arusaamu nii kõnes kui kirjas mõistetavalt edastada.
 - ✓ Õpiku tekst ja näited äratavad huvi nii poistes kui ka tüdrukutes.
 - ✓ Õpiku tekst arvestab vastavas klassis õppivate laste vanust.
- 7) vastab õpikule esitatavatele tehnilistele nõuetele.

TÖÖVIHIK

Töövihik on õpitulemuste saavutamist toetav õpilase õppevahend, mis

- 1) sisaldab harjutusi, ülesandeid (sh rühmatöö- ja projektülesandeid), juhendeid, jooniseid, graafikuid, pilte jms, mis suunavad õpitavat informatsiooni võrdlema, analüüsima, sünteesima, hindama ja kasutama;
 - 2) võimaldab õpilasel teadmisi omandada, kinnistada, loovalt rakendada ning oma oskusi süvendada.
- ✓ Töövihik kuulub üldjuhul õpiku juurde, moodustades sellega ühtse terviku.
 - ✓ Töövihikus kasutatakse paberipinda ratsionaalselt.
 - ✓ Töövihik sisaldab eri raskusastmega ülesandeid, võimaldades õppeprotsessi diferentseerida.
 - ✓ Töövihikus on tärniga märgistatud koos õpetajaga lahendatavad ülesanded.
 - ✓ Töövihik arendab kriitilist ja loovmõtlemist.
 - ✓ Töövihiku ülesanded suunavad kasutama IKT võimalusi.
- 3
- ✓ Töövihiku ülesanded seostuvad igapäevaelu nähtustega.
 - ✓ Töövihikus on ülesandeid nii paaris-, rühma-, klassi- kui ka üksitööks.
 - ✓ Töövihikus on õppimist suunavad ja kordamisküsimused.

TÖÖRAAMAT

Tööraamat ühendab õpiku ja töövihiku funktsioone. Tööraamatut võib kirjastada **1. ja 2.**

klassile, põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava korral 1.–5. klassile, toimetuleku riikliku õppekava korral 1.–9. klassile.

- ✓ Tööraamat on suunatud õpilasele, mitte õpetajale.
- ✓ Tööraamat võimaldab iseseisvat õppimist.
- ✓ Tööraamat on üles ehitatud kaasaegselt ainedidaktika põhimõtetest lähtuvalt.
- ✓ Tööraamatus käsitletakse ainega seostatavaid läbivaid teemasid.
- ✓ Aine on tööraamatus esitatud süsteemselt.
- ✓ Tööraamatu peatüki/teema uued teadmised ja illustratsioonid ning harjutamise

ja kordamise osa on omavahel seotud.

- ✓ Tööraamat suunab õpilast vastavalt vajadusele teadmisi ja oskusi omandama, infot kasutama, loomingulisi lahendusi otsima ja katsetama.
- ✓ Tööraamat arendab kriitilist ja loovmõtlemist.
- ✓ Tööraamat arvestab õpilase olemasolevaid teadmisi ja kogemusi.
- ✓ Tööraamatu ülesanded seostuvad igapäevaelu nähtustega.
- ✓ Tööraamatu on ülesandeid nii paaris-, rühma-, klassi- kui ka üksitööks.
- ✓ Tööraamatus on õppimist suunavad ja kordamisküsimused.
- ✓ Tööraamatu illustratsioonid aitavad tekstis esitatut mõista.
- ✓ Tööraamatu sisu ja illustratsioonid on vabad tendentslikkusest ja stereotüüpidest, ei õhuta soolisi, rahvuslikke, kultuurilisi ega rassilisi eelarvamusi.
- ✓ Tööraamat arendab järkjärgult ka õpilaste keelelisi oskusi selleks, et õpilased suudaksid fakte ja kogemusi mõista, korrastada, neile tähendust anda, neid mõtestada ning oma teadmisi ja arusaamu nii kõnes kui kirjas mõistetavalt edastada.
- ✓ Tööraamatu tekst ja näited äratavad huvi nii poistes kui ka tüdrukutes.
- ✓ Tööraamatu tekst arvestab vastavas klassis õppivate laste vanust.